УДК 657.1
JEL M10, M41, D81, G32
ORCID ID: 0000-0001-5181-8652
ORCID ID: 0000-0003-0971-1303
DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2020.41.6>

Гуцаленко Л.В., д.е.н., професор,
НУБіП України
Марчук У.О., к.е.н., доцент
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ВПЛИВ БУХГАЛТЕРСЬКИХ РИЗИКІВ НА ЯКІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ

Розглянуто еволюцію теорії ризику та її трактування економістами неокласичної школи. Виокремлено причини, що породжують виникнення підприємницьких ризиків. Акцентовано увагу, що ризик є об'єктивним, але зкорельованим із суб'єктивною непевністю або об'єктивним корелянтом суб'єктивної непевності. Сфокусовано увагу на вплив ризику на формування результативності діяльності господарюючих суб'єктів. Доведено, що мінімізація ризиків неможлива без наявності своєчасної та достовірної інформації про зміни ринкового середовища, яка забезпечується обліковим відображенням фактів господарських ситуацій. Визначено, що бухгалтерські ризики є невід'ємною складовою ризиків підприємницької діяльності.

Доведено, що для досягнення ефективного господарювання, в системі управління контроль є однією із важливих функцій, оскільки через нього відбувається поєднання обліку, аналізу, прогнозування, регулювання діяльності підприємств. З'ясовано, що контроль можна розглядати, як функцію управління, а внутрішній контроль (аудит), який забезпечує дієвість контрольної функції обліку – як підсистему обліку. Визначено, що з метою мінімізації ризиків та забезпечення корисності бухгалтерської інформації користувачам, вона повинна мати наступні основні характеристики: бути об'єктивно підготовленою (реєстрація та звітування про бухгалтерські операції повинні бути представлені з нейтральної точки зору, без будь-яких упереджень, які могли б створити у читача неправильне уявлення про фінансовий стан, результати чи грошові потоки бізнесу); мати послідовність запису (фіксація інформації з послідовним застосуванням стандартів бухгалтерського обліку, і подання зведених результатів однаково для всіх представлених періодів); бухгалтер готує фінансові звіти, що містять конкретну інформацію, необхідну керівництву для прийняття рішення; бути достовірною та повною.

Доведено, що підсилення дієвості контрольної функції обліку можливе за умови функціонування в системі управління служби внутрішнього аудиту. Змодельовано базисні імперативи зниження бухгалтерських ризиків. Виокремлено стратегічні складові, що забезпечують підвищення якості облікової інформації.

Ключові слова: *якість інформації, ризики, бухгалтерські ризики, система внутрішнього аудиту, інформаційний ризик, управління ризиками.*

Постановка проблеми. Постійні події, що відбуваються в діловому світі загалом, а також в галузі інформаційних систем бухгалтерського обліку, і отримані в результаті дані можуть бути оброблені та налаштовані як інформація, яка може відповідати стандартам якості та приносити користь своїм користувачам, що вимагає перегляд методів обліку.

Процеси змін, що відбуваються у професії бухгалтерів на даний час стають суттєвими, оскільки бухгалтерам необхідно розвивати нові навички та компетенції, щоб ефективно працювати з такими технологіями, як хмарні платформи, аналіз даних та інші. З огляду на це, професійні організації, такі як ACCA, ICAEW, IMA та Big 4 реалізують свій потенціал, що приносить технологічний розвиток.

У зв'язку з появою електронної комерції, яка ускладнила фінансову інформацію, стало необхідним підвищення кваліфікації бухгалтерів щодо роботи з програмними продуктами для адаптації до постійно ділового середовища та досягнення високої якості облікової інформації.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню еволюції розвитку ризиків та управлінню ними присвячено праці вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Бабо А. [4], Вітлінського В. В. [3], Гуцайлюка З.В. [9], Дамарі Р. [5], Засадного Б. А. [7], Кірейцева Г. Г. [10], Мурашко Н. С. [8] та ін. Разом з тим, не зменшуючи ролі та значення даних підходів, потребує дослідження вплив бухгалтерських ризиків на якість інформації.

Невирішені частини проблеми. Ризик завжди був однією з проблем управління, особливо у сфері фінансового управління підприємством. Враховуючи дану особливість, ймовірно існує зв'язок між бухгалтерською інформацією та ризиком бухгалтерської інформації, адже дана інформація важлива як для бухгалтерів, так і для інвесторів та фінансових менеджерів. Особливу роль у забезпеченні дієвості контрольної функції щодо формування якісної інформації для прийняття управлінських рішень відіграє служба внутрішнього аудиту.

Метою статті є встановлення тісного зв'язку щодо якісних характеристик бухгалтерської інформації та її впливу на бухгалтерські ризики.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувались наступні методи пізнання: історичний - для дослідження еволюції формування ризиків, системний і комплексний підходи – при означенні базисних імперативів зниження бухгалтерських ризиків, систематизації та синтезу – при визначенні стратегічних складових, що забезпечують підвищення якості облікової інформації тощо.

Результати дослідження. Стрімкий розвиток інформаційних технологій супроводжує значне зростання впливу інформації і пов'язаних із нею інформаційних ризиків на діяльність господарюючих суб'єктів. Нові технології призначені для покриття широкого кола економічних вимог, таких як великі дані, аналіз даних, мобільні технології та хмарні обчислювальні платформи, які пропонують гнучкість, економію у масштабі, мобільність та більшу точність. Саме інформація стає ресурсом, що впливає на результативність бізнесу. Якість такої інформації забезпечується належним чином сформованою обліковою системою, від якої залежить стратегічне прогнозування майбутніх дій. Значний потік інформації допускає можливості допущення помилок та ризик їх не виявлення.

Найпоширенішим, але й надто суперечливим, у теорії ризику є погляд, згідно з яким ризик є непевністю. Понятійний тандем виявився настільки тісним, що, як зауважує О. Ланге, ще економісти неокласичної школи (кінець XIX—початок XX ст.) протягом тривалого часу здебільшого замість терміна «ризик» вживали термін

«непевність» [1].

За А. Віллеттом, ризик є об'єктивним, але зкорельованим із суб'єктивною непевністю або об'єктивним корелянтом суб'єктивної непевності [2, с. 3–6.]. Як зазначають В.В. Вітлінський та Г.І. Великоіваненков, непевність та невизначеність теж сприймаються неоднозначно, а саме як:

- а) непевність об'єктивна;
- б) непевність суб'єктивна (або психологічна);
- в) непевність, яка виникає в процесі прийняття рішень [3, с.10].

Протягом усього ХІХ ст. готовність іти на ризик виступала одним з пояснень утворення і привласнення прибутку [3, с.12].

Ф. Найт наводить відмінність між ризиком, величину (ступінь) якого можна обчислити методами теорії ймовірностей і математичної статистики, і невизначеністю, величина якої в принципі не піддається обчисленню. Відповідно до цієї концепції власне невизначеність є джерелом виникнення чистого прибутку чи збитків. Прибутки (збитки) є різницею між попередньою оцінкою величини витрат і доходів та реальними витратами і доходами. При цьому така різниця — прямий наслідок впливу на процес відтворення некерованої невизначеності [4].

На жаль, концепцію недоцільності оцінки «сподіваних» величин і застосування математичних методів для оцінки ризику підтримують і інші економісти, наприклад Р. Дамарі [5].

В умовах ринкової економіки неможливо управляти підприємством без врахування ризику, а для ефективного управління важливо не лише знати про його наявність, а й правильно ідентифікувати та структурувати ризики. Слід пам'ятати, що існують аспекти управлінської діяльності, де постійно створюються ризиковані ситуації.

Б.А. Засадний зазначає «... Втрата або потрапляння важливої (конфіденційної) інформації до конкурентів може мати негативні наслідки для діяльності компанії в майбутньому. Саме через це у світі почали надавати значну увагу управлінню інформаційними ризиками. Із цієї причини в 2000 р. був розроблений Міжнародний стандарт ISO 17770, в якому подано практичні рекомендації щодо управління інформаційною безпекою» [6].

Управління ризиками — це необхідність використовувати в управлінській діяльності різноманітні підходи, процеси, заходи, які дають змогу певною мірою (наскільки це можливо) прогнозувати можливість настання ризикованих подій і домагатися зниження ступеня ризику до допустимих меж. Для процесу управління ризиком працівникам апарату управління необхідно передусім навчитись прогнозувати виникнення тих чи інших проблем і відповідних ситуацій. Прогнозування управлінських рішень найтісніше пов'язане зі стратегічним і тактичним плануванням [3, с.322–323].

Процес управління ризиками слід розглядати як процес підготовки та вжиття заходів, метою яких є зниження небезпеки прийняття помилкового рішення та можливих негативних наслідків небажаного розвитку подій у процесі реалізації прийнятих рішень [7].

Мінімізація ризиків неможлива без наявності своєчасної та достовірної інформації

про зміни ринкового середовища, загальну економічну ситуацію суб'єкта господарювання. Цього можна досягти лише за допомогою достовірного обліково-інформаційного забезпечення на різних рівнях його управління [8].

На думку З.В. Гуцайлюка саме брак інформації є причиною виникнення ризиків, а остання на рівні підприємств практично повністю формується у системі бухгалтерського обліку [9, с.9]. Автор переконаний, що ризик як економічна категорія і як елемент господарської діяльності присутній в інформаційній системі бухгалтерського обліку [9, с.10].

Ризик є невід'ємною частиною підприємницької діяльності, яка відповідно до діючого законодавства відображує факти господарської діяльності за допомогою облікової системи. Отже бухгалтерські ризики є невід'ємною складовою ризиків підприємницької діяльності.

Сфера бухгалтерського обліку також потрапила під нову еру змін, оскільки епоха інформаційних технологій змушує пристосовуватись професії бухгалтера до поточних потреб підприємства. Штучний інтелект та автоматизація процесів взяли на себе зайві та повторювальні завдання, а професіоналам надали простір для більш складних видів діяльності, таких як аналіз та бізнес-консультування.

В цьому аспекті, інформація яка надходить до бухгалтерів та яку вони відображають у своїй роботі відіграє найважливішу складову, адже загальною метою фінансової звітності є надання корисної інформації для сучасних та потенційних інвесторів, кредиторів та інших, щоб допомогти їм прийняти інвестиційні кредитні та інші рішення.

Н.В. Чебанова, Т. І. Єфіменко, В.М. Орлова відзначають: «під бухгалтерським ризиком слід розуміти, ризик недостовірності обліку і звітності, тобто ризики, що несуть загрозу для якості звітної інформації, а відповідно і для якості прийняття на її основі управлінських рішень [10].

Значення облікової інформації визначається його якістю. Основна концепція якості бухгалтерського обліку полягає в тому, що деяка бухгалтерська інформація є кращою за іншу бухгалтерську інформацію при передачі повідомлення. Крім того, якість бухгалтерського обліку представляє великий інтерес для учасників та користувачів фінансової звітності.

Однак немає єдиного загальновизнаного визначення поняття «якість бухгалтерського обліку», оскільки по-різному трактується різними особами, організаціями та галузями.

Г.Г. Кірейцев і В.А. Нехай зазначають, що завданням обліково-аналітичної системи в умовах антикризового управління є забезпечення належного контролю за діяльністю підприємства на всіх стадіях кругообороту капіталу. Функції обліково-аналітичної служби підприємства полягають у збиранні первинної інформації, оцінюванні інформації, що надходить із зовнішнього середовища та із структурних підрозділів підприємства; обробленні та систематизації інформації; аналізі та структуруванні отриманих даних; формуванні звітів (вихідної управлінської інформації та баз даних); здійсненні прогнозу [10, с.85–86].

Контроль як функція управління, отримала свій розвиток в силу формування

ринкових відносин та впливу кризових явищ на суб'єкти господарювання та суспільства в цілому.

Для досягнення ефективного господарювання, в системі управління контроль є однією із важливих функцій, оскільки через нього відбувається поєднання обліку, аналізу, прогнозування, регулювання діяльності підприємств. З однієї сторони контроль можна розглядати, як функцію управління, а внутрішній контроль (аудит), який забезпечує дієвість контрольної функції обліку – як підсистему обліку. Посилення дієвості контрольної функції обліку спричиняє необхідність удосконалення методу бухгалтерського обліку та його елементів, які забезпечують якість інформаційних потоків за результатами реєстрації та збору господарських фактів діяльності підприємств.

Для того, щоб бухгалтерська інформація була корисною для користувача, вона повинна мати наступні основні характеристики:

- об'єктивно підготовленою (реєстрація та звітування про бухгалтерські операції повинні бути представлені з нейтральної точки зору, без будь яких упереджень, які могли б створити у читача неправильне уявлення про фінансовий стан, результати чи грошові потоки бізнесу);
- мати послідовність запису (фіксація інформації з послідовним застосуванням стандартів бухгалтерського обліку, і подання зведених результатів однаково для всіх представлених періодів);
- бухгалтер готує фінансові звіти, що містять конкретну інформацію, необхідну керівництву для прийняття рішення;
- бути достовірною та суттєвою.

Підсилення дієвості контрольної функції обліку можливе за умови функціонування в системі управління служби внутрішнього аудиту, яка сприятиме зниженню бухгалтерських ризиків та підвищенню якості інформаційних потоків облікової системи.

Базисні імперативи зниження бухгалтерських ризиків з використанням дієвості контрольних функцій служби внутрішнього аудиту наведено на рис.1.

В умовах стрімкого розвитку цифрових процесів та систем, зміни нормативно-правового законодавства, збільшення обсягів інформаційних потоків виникає потреба в фахівцях, які зможуть поєднувати економіко-юридичні функції та забезпечуватимуть швидку зміну налаштування програмних продуктів для обробки інформаційних потоків щодо діяльності бізнес-процесів.

Якість інформації та її вплив та бухгалтерський ризик можна розкрити через відповідь на питання: «Чи впливає ризик якості обліку та інформації на прийняття рішення?»

Немає жодних сумнівів, що повний набір якісних характеристик має вирішальне значення для корисності рішення, незважаючи на конфлікти між ними та ризики, які впливають на них. Користувачі всіх рівнів управління, використовуючи бухгалтерську інформацію, мають бути впевнені в її якості, що підвищить її надійність і релевантність як основи для прийняття рішень.

Бухгалтери повинні вжити відповідних заходів для ідентифікації та оцінки ризику

на всій території, враховуючи конкретну ситуацію та користувачів інформації.

Частково виконання функції оцінки відповідного управління та контролю можливе за допомогою системи внутрішнього контролю. Дієвість даної служби забезпечуватиме якісною інформацією управлінський персонал, що дозволить приймати оперативні релевантні рішення для отримання позитивних результатів діяльності.

Рис. 1. Базисні імперативи зниження бухгалтерських ризиків

Джерело: сформовано авторами.

Практикою доведено, що інформація має двосторонній вплив на управлінську діяльність: по-перше, повнота, достовірність та оперативність інформації є необхідною умовою прийняття об'єктивних управлінських рішень; по-друге, закладені обґрунтовані показники в носіях інформації (первинних документах, регістрах синтетичного і аналітичного обліку, формах звітності) спонукають менеджерів до відповідних дій, а також сприяють обізнаності з окремими нормативними показниками, яких потрібно досягти [11, с.118].

Отже, з'ясовано, що інформація відіграє важливу роль у прийнятті усіх важливих рішень, але інформація, яка включається до проміжної скороченої фінансової звітності, є обмежена за своєю корисністю.

Євроінтеграція України вимагає реформування облікової системи відповідно до вимог Міжнародних стандартів, які вдосконалюють вимоги до якості прозорості облікової інформації кожного окремого підприємства. Але це неможливо забезпечити без моніторингу дотримання вимог законодавства про бухгалтерський облік і фінансову звітність та адаптованої до зовнішніх та внутрішніх чинників облікової системи кожного господарюючого суб'єкта.

Інформація, що впливає на прийняття рішень, не є інформацією, що міститься тільки у фінансових звітах.

З метою забезпечення прогностичної функції обліку та контролю, особливо в умовах економічної кризи та невизначеності, підприємству доцільно сформувати стратегічну програму розвитку на найближчий період і на її основі визначити стратегічний напрям – підвищення якості, доступності та прогнозованості облікової інформації (табл. 1).

Таблиця 1

Підвищення якості облікової інформації

Стратегічний напрям та мета діяльності підприємства	Стратегічна мета підприємства, на реалізацію якої спрямовані певні заходи	Назва стратегічного документа, нормативно-правового акта
Дієвість служби внутрішнього аудиту	Забезпечення якості облікової інформації	Формування стратегії результативного бізнесу
Удосконалення бюджетування (планування) діяльності підприємства та окремих структурних підрозділів	Формування плановості діяльності підприємства та окремих структурних підрозділів	Бюджет підприємства та окремих структурних підрозділів на рік
Удосконалення системи бухгалтерського обліку	Регулювання системи бухгалтерського обліку та представлення інформації у фінансовій звітності результатів діяльності підприємства	Наказ про облікову політику підприємства. Положення про організацію бухгалтерського обліку підприємства
Удосконалення управлінського обліку	Формування фактичної та прогностичної собівартості продукції, робіт та послуг підприємства	Інструкції про права та обов'язки персоналу (керівного та облікового)
Удосконалення підсистеми податкових розрахунків на підприємстві	Своєчасність формування інформації податковим органам	Інструкції про права та обов'язки бухгалтера
Удосконалення внутрішньогосподарської звітності підрозділів	Оперативність надання інформації для прийняття релевантних управлінських рішень	Графік документообороту підприємства
Удосконалення внутрішньогосподарського контролю	Своєчасність проведення контрольних заходів та об'єктивність інформації про їх наслідки	Інструкція про службові обов'язки бухгалтерів - контролерів
Удосконалення стратегічного обліково-аналітичного прогнозу	Оперативність визначення показників та спрямування рішень на покращення результатів діяльності підприємства	Інструкція про службові обов'язки бухгалтерів - контролерів

Джерело: сформовано авторами.

Стратегічний напрям дасть можливість сформувати інтегровану систему підприємства, що включатиме прогнозування, планування, облік, контроль та аналіз.

Такий підхід унеможлиблює нераціональні інформаційні зв'язки, дублювання інформації, визначить права та відповідальність облікових працівників і керівників усіх рівнів управління, забезпечить своєчасність, достовірність та оперативність інформації управлінському персоналу, який матиме можливість здійснювати ефективне управління підприємством та дбати про його стратегічний розвиток.

Висновки. Комплексний підхід до зниження бухгалтерських ризиків забезпечується системою менеджменту та розумінням місця та ролі об'єктивної інформації у формуванні результативних показників діяльності господарюючих суб'єктів. Якісна облікова інформація, яка забезпечується своєчасністю, достовірністю та об'єктивністю відображення зводить до мінімуму бухгалтерські ризики та виступає ресурсом результативності бізнесу.

Професія бухгалтера усвідомлює ризики, які також створюються новітніми технологіями цифрового обліку та знаходиться на етапі змін, для яких необхідно достатньо навичок щодо аналізованих нових технологій. Відповідно до цього, необхідно забезпечити підготовкою практиків до успішного вирішення майбутніх викликів та уникнення їх заміщення іншими професіями.

Забезпечення контролю за своєчасним отриманням інформації з метою надання її керівництву для прийняття оперативних управлінських рішень та зменшення ризику на вплив фінансових результатів діяльності господарюючих суб'єктів має здійснюватися службою внутрішнього контролю.

Література

1. Hicks J. R. (1946). Value and Capital. Oxford: Clarendon Press.
2. Willett A.H. The Economic Theory of Risk and Insurance. Philadelphia. 1951. P. 3–6.
3. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: моногр. / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. - К.: КНЕУ, - 2004. - 480 с.
4. Бабо А. Прибыль; [пер. с фр. за общ. ред. и коммент. В. И. Кузнецова]. М.: Прогресс, Универс, 1993. 176 с.
5. Дамари Р. Финансы и предпринимательство: Финансовые инструменты, используемые западными фирмами для роста и развития организаций / Р. Дамари. Ярославль: Елень. 1993. 223с.
6. Засадний Б. А. Ризики системи бухгалтерського обліку в умовах застосування МСФЗ. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 14, частина 1. 2017. С.111-115.
7. Засадний Б. А. Внутрішній контроль бухгалтерських ризиків в умовах застосування МСФЗ. // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». - Випуск 2-2 (45). - 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/45_2_2018/29.pdf
8. Мурашко Н. С. Ризики облікової інформації в системі забезпечення економічної безпеки підприємства. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. - 2014. - №1. - С.224-234.
9. Гуцайлюк З.В. Економічні ризики в інформаційній системі бухгалтерського обліку. // Бухгалтерський облік і аудит. - 2010. - №7. - С.8-13.
10. Чебанова Н. В., Єфіменко Т. І., Орлова В. М. Методичні підходи до ідентифікації ризиків бухгалтерського обліку за податковими різницями. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2016. - № 3(31). - С. 193–198.
10. Кірейцев Г. Г. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління. // Облік і фінанси АПК. - 2009. - № 3. - С. 84–90.
11. Шатковська Л. С. Бухгалтерський облік в системі інформаційного забезпечення управління тваринництвом. // Облік і фінанси АПК. - 2009. - № 3. - С. 116–119.

References.

1. Hicks. J. R. (1946). Value and Capital. Oxford: Clarendon Press
2. Willett A.H. The Economic Theory of Risk and Insurance. Philadelphia. - 1951. - P. 3–6.
3. Vitlinskij V. V. Ryzikologiya v ekonomici ta pidpryyemnyctvi : monogr.. K. : KNEU, - 2004. - 480 s.
4. Babo A. Prybul; [per. s fr. za obshh. red. y koment. V. Y. Kuzneczova]. M.: Progress, - Unyvers, - 1993. - 176 s.
5. Damary R. Fynansu y predprynymatelstvo: Fynansovue ynstrumentu, yspolzuemue zapadnumy fyrmamy dlya rosta y razvytyya organyzacyj / R. Damary – Yaroslavl : Elen, - 1993. – 223s.
6. Zasadnyj B.A. Ryziky systemy buxgalterskogo obliku v umovax zastosuvannya MSFZ. // Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogo universytetu. - Vypusk 14, - chastyna 1. – 2017. - S.111-115
7. Zasadnyj B.A. Vnutrishnij kontrol buxgalterskyx ryzykiv v umovax zastosuvannya MSFZ. // Naukovo-vyrobnychij zhurnal «Biznes-navigator». - Vypusk 2-2 (45). - 2018. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu:http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/45_2_2018/29.pdf
8. Marushko N. S.. Ryziky oblikovoyi informaciyi v sy`stemi zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva. // Naukovyj visnyk Lvivskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnix sprav. - 2014. - 1. - S.224-234
9. Guczajlyuk Z. Ekonomichni ryziky v informacijnij systemi buxgalterskogo obliku. // Buxgalterskyj oblik i audyt. - 2010. - 7. - S.8-13
10. Chebanova N. V., Yefimenko T. I., Orlova V. M. Metodychni pidxody do identyfikaciyi ryzykiv buxgalters`kogo obliku za podatkovymy riznycyamy. // Naukovi zapysky Nacionalnogo universytetu «Ostrozka akademiya». Seriya «Ekonomika»: naukovyj zhurnal. Ostrog: Vyd-vo NU«OA», - 2016. - 3(31). - S. 193–198
10. Kirejcev G.G. Oblikovo-analitychna systema silskogospodarskogo pidpryyemstva v umovax antykrizovogo upravlinnya. // Oblik i finansy` APK. - 2009. - 3. - S. 84–90.
11. Shatkovska L.S. Buxgalterskyj oblik v systemi informacijnogo zabezpechennya upravlinnya tvarynnycztvom. // Oblik i finansy APK. - 2009. - 3. - S. 116–119

Гуцаленко Л.В., д.э.н., профессор

НУБиП Украины

Марчук У.А., к.э.н., доцент

КНЭУ им. В.Гетьмана

ВЛИЯНИЕ БУХГАЛТЕРСКИХ РИСКОВ НА КАЧЕСТВО ИНФОРМАЦИИ

Рассмотрены эволюции теории риска и ее трактовка экономистами неоклассической школы. Выделены причины, порождающие возникновения предпринимательских рисков. Акцентировано внимание, что риск является объективным, но коррелированным с субъективной неуверенностью или объективным коррелятом субъективной неуверенности. Сфокусировано внимание на влияние риска на формирование результативности деятельности хозяйствующих субъектов. Доказано, что минимизация рисков невозможна без наличия своевременной и достоверной информации об изменениях рыночной среды, которая обеспечивается учетным отражением фактов хозяйственных ситуаций. Определено, что бухгалтерские риски являются неотъемлемой составляющей рисков предпринимательской деятельности.

Доказано, что для достижения эффективного хозяйствования в системе управления контроль является одной из важных функций, поскольку он обеспечивает соединение учета, анализа, прогнозирования, регулирования деятельности предприятий. Установлено, что контроль можно рассматривать как функцию управления, а внутренний контроль (аудит), который обеспечивает действенность контрольной функции учета - как подсистему учета. Определено, что с целью минимизации рисков и обеспечения полезности бухгалтерской информации пользователям, она должна иметь следующие основные характеристики: быть

объективно подготовленной (регистрация и отчетность о бухгалтерских операциях должны быть представлены с нейтральной точки зрения, без каких-либо предубеждений, которые могли бы создать у читателя ложное представление о финансовом состоянии, результатах или денежных потоки бизнеса) иметь последовательность записи (фиксация информации с последовательным применением стандартов бухгалтерского учета и представления сводных результатов одинаково для всех представленных периодов) бухгалтер готовит финансовые отчеты, содержащие конкретную информацию, необходимую руководству для принятия решения; быть достоверной и полной.

Отмечено, что усиление действенности контрольной функции учета возможно при условии функционирования в системе управления службы внутреннего аудита. Смоделированы базисные императивы снижение бухгалтерских рисков. Выделены стратегические составляющие, обеспечивающие повышение качества учетной информации.

Ключевые слова: качество информации, риски, бухгалтерские риски, система внутреннего аудита, информационный риск, управление рисками.

L.V. Gutsalenko

Doctor of economics, Professor

Professor of the Accounting and Taxation Department

National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine

U.O. Marchuk

PhD in economics, Associate Professor,

Associate Professor of Accounting and Taxation Department,

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

THE INFLUENCE OF ACCOUNTING RISKS ON THE QUALITY OF INFORMATION

The evolution of risk theory and its interpretation by economists of the neoclassical school are considered. The reasons that give rise to business risks are identified. It is emphasized that risk is objective, but correlated with subjective uncertainty or objective correlation of subjective uncertainty. The focus is on the impact of risk on the formation of performance of economic entities. It is proved that risk minimization is impossible without the availability of timely and reliable information about changes in the market environment, which is provided by accounting for the facts of economic situations. Accounting risks have been identified as an integral part of business risks.

It is proved that in order to achieve efficient management, control is one of the important functions in the management system, because it combines accounting, analysis, forecasting, regulation of enterprises. It was found that control can be considered as a management function, and internal control (audit), which ensures the effectiveness of the control function of accounting - as a subsystem of accounting. It is determined that in order to minimize risks and ensure the usefulness of accounting information to users, it should have the following main characteristics: be objectively prepared (registration and reporting of accounting transactions should be presented from a neutral point of view, without any prejudices that could create the reader has a misconception about the financial condition, results or cash flows of the business); have a sequence of recording (fixation of information with consistent application of accounting standards, and presentation of consolidated results equally for all presented periods); the accountant prepares financial statements that contain specific information necessary for management to make a decision; be reliable and complete.

It is noted that strengthening the effectiveness of the control function of accounting is possible under the condition of functioning in the management system of the internal audit service. The basic imperatives for reducing accounting risks are modeled. The strategic components that improve the quality of accounting information are identified.

Key words: information quality, risks, accounting risks, internal audit system, information risk, risk management.